

Vytvorenie regionálnej značky:
**Metodické usmernenie pre
udeľovanie a používanie regionálnej
značky NOVOHRAD**

MAREC 2018

Spracovateľ:
ZPO Región Neogradiensis
Ulica Novohradská 1
984 01 Lučenec

Regionálna značka Novohrad

Obsah

1 Regionálna značka NOVOHRAD – cieľ regionálnej značky a vymedzenie územia Novohrad	4
1.1 Cieľ regionálneho značenia na Slovensku	4
1.2 Vymedzenie územia Novohrad, história, popis kultúrnych a historických zdrojov.....	6
1.3 ZPO Región Neogradiensis.....	12
2 Pravidlá udeľovania značenia – kritériá pre výrobky, služby a podujatia..	13
2.1. Kritériá pre výrobky	15
2.2 Kritéria pre služby.....	20
3. Proces udeľovania značenia	25
3.1 Zodpovednosti/ Kompetencie	25
3. 2 Certifikačná komisia	25
3.3 Prihlasovanie regionálnych výrobcov	26
3.4 Proces posúdenia súladu s podmienkami pre udelenie značky	26
3.5 Užívanie značky a kontrola dodržiavania zásad používania značky	27
3. 6 Poplatky za udelenie a užívanie značky.....	28
3.7 Postup pri porušení zásad.....	29
3.8 Propagácia značky.....	29
4 Záverečné ustanovenia	31

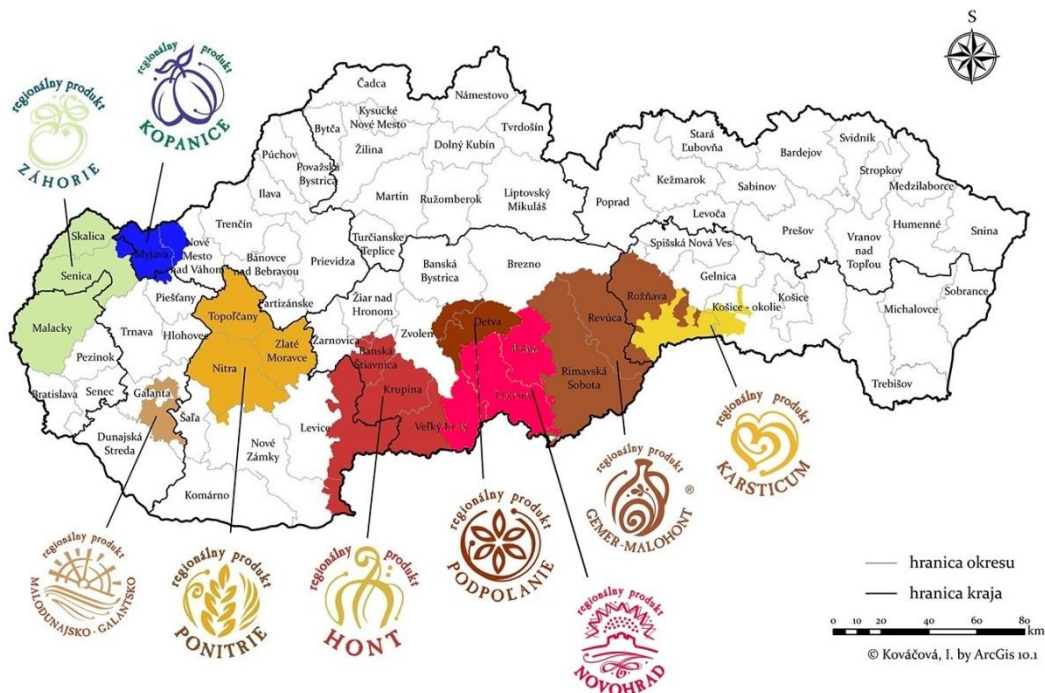
1 Regionálna značka NOVOHRAD – cieľ regionálnej značky a vymedzenie územia Novohrad

1.1 Cieľ regionálneho značenia na Slovensku

Cieľom regionálneho značenia je zviditeľniť jednotlivé regióny a upozorniť na zaujímavé produkty či služby, ktoré vznikajú priamo v regióne. Systém regionálneho označovania výrobkov a služieb na Slovensku zatiaľ nemá oficiálne zastúpenie na celoštátnej úrovni. Systém regionálnych značiek je otvorený každému regiónu, ktorý má jasne vymedzené hranice. Iniciátorom jestvujúceho regionálneho značenia na Slovensku sú v prevažnej miere Miestne akčné skupiny alebo Verejno-súkromné partnerstvá fungujúce na princípoch LEADER. Národná Sieť Slovenských Miestnych Akčných Skupín (NSS MAS) tak v rámci svojich aktivít zastrešuje národnú úroveň koordinácie a propagácie regionálneho značenia na Slovensku. V každom regióne, ktorý sa venuje regionálnemu značeniu pôsobí miestny regionálny koordinátor, ktorý zabezpečuje aktivity regionálneho značenia a komunikuje s miestnymi výrobcami a poskytovateľmi služieb.

V rámci verejnej diskusie vyvolanej na pôde NSS MAS bol zvolený jednotný dizajn logotypu značenia miestnych produktov a služieb na Slovensku a boli prijaté minimálne zásady pre certifikáciu regionálneho produktu alebo služby, ktoré budú rešpektované v každom prístupujúcom regióne. Okrem nich si každý región v svojich zásadách zohľadní svoje špecifiká a výnimočnosť.

Územná pôsobnosť regionálnych značiek na Slovensku

Cieľom zavedenia regionálnej značky na Slovensku je:

- propagácia regiónu,
- podpora miestnych výrobcov a poskytovateľov služieb,
- podpora uchovávanía hodnôt, tradícií a jedinečností regiónu,
- podpora využívania miestnych zdrojov.

Regionálna značka na Slovensku zaručuje, že certifikovaný produkt spĺňa minimálne 4 stanovené kritériá:

- je jedinečný pre daný región,
- pochádza od miestneho výrobcu,
- využíva tradičné postupy a miestne zdroje,
- obsahuje podiel ručnej práce.

Označovaním miestnych produktov je potrebné identifikovať ich v rámci obrovského množstva ponúkaných tovarov a služieb, odlíšiť ich od ostatných a povýšiť na značkové (originálne) produkty, resp. služby, za ktoré je spotrebiteľ ochotný zaplatiť aj vyššiu cenu.

Ďalším cieľom značky je prispieť k rozvoju udržateľného cestovného ruchu skvalitnením rekreačného zážitku turistov tým, že značka garantuje pôvod označeného výrobku v regióne, šetrnosť výrobcu i výrobku k životnému prostrediu, kvalitu a priamu návaznosť činnosti v danom území. Nákup miestnych výrobkov a využívanie miestnych surovín tiež znižuje záťaž životného prostredia vzhľadom ku kratším prepravným vzdialenostiam, podporuje zamestnanosť, a udržanie osídlenia.

Logo značenia regionálneho produktu vyplýva zo symboliky regiónu Novohrad, ktoré reprezentuje množstvo hradov, zámkov a kaštieľov, veľa vodných nádrží i vodných tokov a zároveň je i slnečným a úrodným územím.

Koordinátorom regionálnej značky „NOVOHRAD“ je ZPO Región Neogradiensis.

1.2 Vymedzenie územia Novohrad, história, popis kultúrnych a historických zdrojov

Územná pôsobnosť „regionálnej značky NOVOHRAD“ tvorí prílohu tohto metodického usmernenia.

Územie Novohrad sa rozprestiera v nasledovných okresoch:

Okres Lučenec

Mestá: Lučenec, Fil'akovo

Obce:

Ábelová · Belina · Biskupice · Bol'kovce · Budiná · Bulhary · Buzitka · Čakanovce · Čamovce · Divín · Dobroč · Fil'akovské Kováče · Gregorova Vieska · Halič · Holiša · Jelšovec · Kalonda · Kotmanová · Lehôtka · Lentvora · Lipovany · Lovinobaňa · Lupoč · Luboreč · Mašková · Mikušovce · Mučín · Mýtina · Nitra nad Ipl'om · Nové Hony · Panické Dravce · Pinciná · Pleš · Podrečany · Polichno · Praha · Prša · Píla · Radzovce · Rapovce · Ratka · Ružiná · Stará Halič · Šiatorská Bukovinka · Šurice · Šávoľ · Šíd · Tomášovce · Točnica · Trebeľovce · Trenč · Tuhár · Veľká nad Ipl'om · Veľké Dravce · Vidiná

Okres Lučenec je prirodzené geografické centrum južnej časti Banskobystrického kraja. Hraničí s okresmi Veľký Krtíš, Rimavská Sobota, Poltár, Detva a na juhu s Maďarskou republikou. Z geologického aj morfológického hľadiska územie okresu je veľmi pestré. Okres je bohatý na prírodné krásy. Rovinatý terén je v strednej časti okresu a najmä v okolí rieky Ipeľ, kde je najúrodnejšia pôda. Územie okresu napriek svojej južnej polohe je pomerne hornaté. Severná časť okresu patrí do Slovenského rudohoria, časť do oblasti Slovenského stredohoria. Do juhovýchodnej časti okresu zasahuje Mátransko-Slánska oblasť svojim celkom Cerova vrchovina. Táto vyúsťuje do oblasti Lučensko-košickej zníženej so svojim pomerne rozsiahlym podcelkom Lučenská kotlina a Ipeľská kotlina.

Okres Poltár

Mestá: Poltár

Obce:

Breznička · Cinobaňa · České Brezovo · Ďubákovo · Hradište · Hrnčiarska Ves · Hrnčiarske Zalužany · Kalinovo · Kokava nad Rimavicou · Krná · Mládzovo · Málinec · Ozdín · Rovňany · Selce · Sušany · Šoltýska · Uhorské · Utekáč · Veľká Ves · Zlatno ·

Okres Poltár sa nachádza na juhu Banskobystrického kraja a hraničí na východe s okresom Rimavská Sobota, na juhu a juhozápade s okresom Lučenec, na severozápade s okresom Detva a na severe s okresom Brezno v dĺžke asi 7 km. Reliéf okresu Poltár sa postupne zdvíha v smere od juhu na sever od nadmorskej výšky 195 m v Lučenskej kotline pri výtoku rieky Ipeľ v katastri obce Kalinovo až po 1118 m na vrcholovej plošine v Stolických vrchoch ako súčasť Slovenského rudohoria. Okresné sídlo je mesto Poltár.

Okres Veľký Krtíš¹

Mestá: Veľký Krtíš, Modrý Kameň

Obce:

Balog nad Ipľom · Bátorová · Brusník · Bušince · Čebovce · Čeláre · Červeňany · Dačov Lom · Dolinka · Dolná Strehová · Dolné Plachtince · Dolné Strháre · Ďurkovce · Glabušovce · Horná Strehová · Horné Plachtince · Horné Strháre · Chrastince · Chrtány · Ipeľské Predmostie · Kamenné Kosihy · Kiarov · Koláre · Kosihovce · Kosihy nad Ipľom · Kováčovce · Lesenice · Ľuboriečka · Malá Čalomija · Malé Straciny · Malé Zlievce · Malý Krtíš · Nenince · Nová Ves · Obeckov · Olováry · Opatovská Nová Ves · Pôtor · Pravica · Príbelce · Sečianky · Seľany · Senné · Sklabiná · Slovenské Ďarmoty · Slovenské Kľačany · Stredné Plachtince · Sucháň · Suché Brezovo · Širákov · Šuľa · Trebušovce · Veľká Čalomija · Veľká Ves nad Ipľom · Veľké Straciny · Veľké Zlievce · Veľký Lom · Vieska · Vinica · Vrbovka · Záhorce · Závada · Zombor · Želovce ·

Okres Veľký Krtíš sa nachádza v južnej časti Slovenska (Banskobystrického kraja). Na juhu susedí s Maďarskou republikou, na východe s okresom Lučenec, na severe s okresmi Detva, Zvolen a Krupina a na západe s okresom Levice. Bol vytvorený v roku 1968 začlenením obcí, ktoré po zrušení okresu Modrý Kameň (v r. 1960) patrili do okresov Lučenec a Zvolen. Mestá okresu Veľký Krtíš a Modrý Kameň. Územie okresu je vymedzené v priestore medzi riekou Ipeľ - na

---

¹ V rámci realizácie projektu boli riešené časti okresu Veľký Krtíš, ktoré nepokrýva regionálna značka HONT.

juhu (ktorá súčasne tvorí štátnu hranicu s Maďarskou republikou) a zo severu Krupinskou planinou.

História Novohradu

Z územia Novohradu pochádzajú archeologické nálezy z doby kamennej, bronzovej i železnej. V kotlinách introvulkanickej brázdy sa sústreďovali slovanské osídlenia (od 7.stor.n.l.) Maďari sa tu usídlili v 10.storočí. Novohrad - historické územie v južnej časti stredného Slovenska a v severnej časti Maďarska. Názov má podľa hradu Novohrad (slovan. Novograd, maď. Nógrád). Novohradský komitát vznikol na prelome 10. a 11. storočia. Z cirkevno-správneho hľadiska patrila severná časť Novohradu (N) do ostrihomskej arcidiecézy (Veľký N. maior comitatus Neogradiensis), južná časť do vácovskej diecézy (Malý N., minor c.N.). Pôvodne k nemu patrilo aj územie Hontu a Malohontu.

V polovici 15. storočia územie ovládli Jiskrovci a bratříci. Erbová pečať Novohradu od r. 1551 bol rytier s mečom, na štíte s päťcípou korunou (symbol ochrancu Novohradu). Zástava sa používala už v období protitureckých bojov, spočiatku mala striebornú farbu, od r.1663 modrú s erbom Novohradu. Územnú celistvosť Novohradu porušili Turci, ktorým v druhej polovici 16. storočia podarilo podmaniť takmer celú stolicu (dobyli aj hrady Novohrad, Filákov, Modrý Kameň, Divín, Šomoška, Salgó a iné). Novohrad sa definitívne zbavil tureckej nadvlády až po r. 1686. Novohrad sa rozprestieral na ploche 4 276 km² po obidvoch stranách rieky Ipeľ. Na západe hraničil s Hontom, na severe so Zvolenskou stolicou, na východe s Gemerskou, Malohontskou a Hevešskou stolicou, na juhu s Peštiansko-Pilíšsko-Šoltskou stolicou. Administratívne centrum bolo pôvodne na Novohrade, správa zemianskej stolice sídlila do pol. 16.storočia v Balážskych Ďarmotách (Balassagyarmat), po vyhnaní Turkov v Lučenci a od 1790 opäť v Ďarmotách. 17. storočie bolo vyplnené bojmi medzi súperiacimi mocenskými skupinami habsburskej ríše. Začiatkom 18. storočia stolicu zasiahlo aj protihabsburské povstanie Fr. Rákócziho II. Od roku 1849 územno-správnym celkom bola Novohradská župa.

Po rakúsko-uhorskom vyrovnaní (1867) nastáva čulý rozvoj regiónu, ktorý bol narušený I. svetovou vojnou. Po rozbití Rakúsko-Uhorskej monarchie severná časť Novohradu sa včlenila do Československej republiky (okrem r. 1938-1945, keď časť slovenského Novohradu patrila Maďarsku). Po oslobodení (1945) slovenský región patrila do Banskobystrického neskôr Stredoslovenského kraja. Podľa posledného územno-správneho členenia sú tu okresy Lučenec (55 obcí + 2 mestá), Veľký Krtíš (69 obcí + 2 mestá), Poltár (21 obcí + 1 mesto), ktoré patria do VÚC Banskobystrického, štát Slovenská republika (od r.1993).

Kultúrne tradície

Kultúra sa spočiatku rozvíjala pri kláštoroch (Lučenec-Opatová, Sečany a Filákov). Z národných kultúrnych pamiatok (okrem spomenutých hradov) sú to gotické kostoly s nástennými maľbami (Stará Halič, Luboreč, Turičky). Rímsko-katolícka cirkev patrila do roku 1776 do sféry Ostrihomu, potom pod Rožňavské biskupstvo. Rozvoj protestantizmu nastáva od pol. 16.storočia hlavne v oblasti školstva. Lučenec z kalv. gymnázia sa vyvinulo od r. 1833 na lýceum s kurzom filozofie, práva a teológie. Evanjelické gymnázia boli vo Filákovke a v Lučenci.

Evanjelická augsburská cirkev-novohradský seniorát (1603) bol spočiatku zaradený do Breznianskej superintendencie, v r. 1734-1893 bol súčasťou Banského dištriktu, do r. 1918 patrila do Preddunajského dištriktu, od r. 1919 je v Západnom dištrikte.

V Lučenci sú v súčasnosti dve vysoké školy a početné stredné školy. Bohaté sú aj regionálne literárne tradície. Pôsobili tu poéti a literáti, ktorí tvorili slovensky i maďarsky ako Valentín Balaša, Ján Rimay, celý rod Madáchovcov (z nich vynikol Imrich Madách autor drámy "Tragédia človeka"). Zo slovenských spisovateľov spomenieme napr. Bohuslava Tablica, Kolomana Banšella a Boženu Slančíkovú-Timravu a i. s prezentáciou v Literámom múzeu I. Madácha v Dolnej Strehovej a v pamätných izbách. Literárne a odborné diela sú v knižniciach: Novohradské knižnice v Lučenci a Salgótarjáne a v mestských knižniciach. Novohradský župný archív je v Salgótarjána a Štátne okresné archívy sú v Lučenci, Veľkom Krtíši a v Poltári.

Bohatú ľudovú kultúru a folklór dokumentujú Novohradské múzeum v Lučenci, mestské múzeá vo Filákovke, Poltári, Múzeum bábkarských kultúr a hračiek v Modrom Kameni. Umelecké diela (maliarov, výtvarníkov) sústreďuje Novohradská galéria v Lučenci, sklárske zbierky v Zlatne. Rozmanitá a pestrá je príroda Novohradu. Chránená krajinná oblasť Cerova vrchovina, Národné prírodné rezervácie s náučnými chodníkmi napr. Šomoška, Salgó a i. Možnosti turistiky spojené s kultúrno-poznávacou i rekreačnou činnosťou (vodná nádrž Ružiná, termálne kúpalisko Dolná Strehová).

Remeslá a odvetvia v Novohrade

Väčšina cechov v Novohrade vznikla koncom 18. a začiatkom 19. storočia, čo však neznamená, že tu ešte pred týmto obdobím nepôsobili žiadni remeselníci. Cechy vznikali a vyvíjali sa v novohradských mestečkách Lučenec, Filákov, v Balašských Ďarmotách a na hradných panstvách v Haliči a v Divíne, a to so súhlasom zemepána. Najväčším strediskom remeselnej výroby a živností Novohradu bol Lučenec, kde sa nastahovali aj remeselníci z Filákova. Do jedného cechu sa spájalo viacero remesiel. Mali však pomerne veľa členov. Na pozvanie Jozefa Szilassyiho prichádzali ďalší remeselníci. Zemepán im poskytol

pozemok na výstavbu domu a niektoré meštianske výsady. Po r. 1848 sa cechy zakladať nesmeli. Výroba predmetov z hlíny je jedným z najstarších remesiel. V Novohrade existovalo ešte na začiatku 20. storočia viac ako 40 hrnčiarских stredísk. Najvýznamnejšou hrnčiarskou lokalitou bola Halič. Všetky výrobky boli ručne vytáčané na kruhu, hrnčiari nepoužívali formy. Vyrábali rôzne druhy krčahov a vyšších nádob, ktorých priemerná výška sa pohybovala od 18 do 33 cm. Bohatá bola aj produkcia „nízkeho riadu“: rôzne druhy tanierov, misiek, pokrievky na hrnce, ťapše, formy na koláče, lievance, bábovky a cedidlá na cestoviny. Vypalovanie hrnčiarских výrobkov v Haliči. Kováči zhotovovali rôzne druhy poľnohospodárskeho náradia, podkúvali kone, kuli železné súčiastky vozov, vyrábali klince, ale venovali sa aj výrobe mreží a kovaní dverí. Vďaka dobrej znalosti koní vykonávali viacerí kováči aj povolanie ľudových zverolekárov – „kuršmitov“. Koncom 18. stor. pre kováčov usporadúvali zverolekárske kurzy. Remenárstvo bola remeselná špecializácia zaoberajúca sa výrobou remeňov, popruhov, konských postrojov a remení. Vyžadovalo si poznatky o vlastnostiach jednotlivých druhov koží, na aké účely sú vhodné a aké zručnosti treba ovládať pri výrobe jednotlivých výrobkov. Vyrábali remene do krpcov a odevov, vybavenie pre záprah a potreby furmanov (uzdy, popruhy, chomúty, ohlávky, opraty, biče, korbáče), ale aj remene na rôzne účely. Ponúkali aj brašne, aktovky a iné športové a cestovné predmety. Mlyny mohli spočiatku budovať hlavne kláštory a cirkevné inštitúcie, neskôr šľachta a slobodné kráľovské mestá. Právo mlyna vykonával v staršom období spravidla zemepán priamo prostredníctvom svojich poddaných – mlynárov, od 18. stor. ho dával mlynárom do prenájmu. Do urbárskych reforiem Márie Terézie bol poddaný povinný mlieť v mlyne svojho zemepána. V r. 1818 vznikol v Novohradskej stolici oblasťný cech mlynárov, ktorý zhrňal mlynárov z celej stolice. Šindliari vyrábali drevený žliabkový šindel na pokrývanie striech drevených i kamenných budov, ako aj drevené odkvapové žľaby. Šindliarstvo sa ujalo v oblastiach, kde bol dostatok vhodného mäkkého dreva. Bolo remeslom i špecializovanou domáckou výrobou v niektorých obciach, ktoré si časť svojej poddanskej robotnej povinnosti odrábali výrobou šindľov. Korytárstvo bola remeselná špecializácia a domácka výroba zameraná na spracovanie dreva technikou dlabania a výrobu korýt. Okrem korýt, korýtok, vahanov, vaničiek, lyžíc, variech, lopát, vejačiek sa korytárstvo venovalo aj výrobe iného dreveného riadu. Výrobou korýt a vahanov sa zaoberali v Novohrade najmä v Českom Brezove. Kolári vyrábali najmä kolesá, vozy, sane, bričky, koče, športové potreby, drevené náradie a nástroje. Kríza kolárstva nastala po modernizácii dopravy a po zavedení výroby nových dopravných prostriedkov. Na území Novohradu sa vyrábali kolesá v Uhorskom, Váľkove, Mládzove, v Brezničke, Bystričke, Ozdíne, v Hradišti a v Krnej.

Novohradská župa vznikla na prelome 10. a 11. storočia a centrom bol hrad Novohrad, v dnešnom Maďarsku, od polovice 16. storočia boli centrom župy striedavo Balažské Ďarmoty a Lučenec. Na vnútorný vývin regiónu vplývala existencia feudálnych hradných panstiev – hrad Filakovo, Modrý Kameň, Divín, Halič. V roku 1918 rozdelila štátna hranica bývalú Novohradskú župu na dva

rozlohou takmer rovnaké celky.

Dejiny Novohradu poznačilo ovládnutie Turkami v od polovice 16. stor. V 17. stor. obyvateľstvo zdecimovali stavovské vojny, do opustených osád sa koncom 17.stor. nastáhovalo obyvateľstvo slovenské zo severu Novohradu a v 18.stor. sa mnoho Slovákov odsťahovalo na Dolnú zem.

Obidva okresy sú národnostne zmiešané – sever slovenské obyvateľstvo, juh – významné zastúpenie maďarskej národnosti a všade rómska menšina. Tí sa živili pletením košíkov, kováčstvom a muzikantstvom. Od Gemeru až k Novým Zámkom sa tiahne pás palóckeého osídlenia, ktoré tvorí maďarské etnikum s osobitosťami v ľudovej kultúre.

Prírodný ráz Novohradu predurčil rozvoj pastierstva a poľnohospodárstva. K najväčším mestám v slovenskej časti Novohradu patrili Filákov, Lučenec, Málínek ako aj Halič. Z remeselníkov boli najviac zastúpení garbiari a čižmári. Domáckou výrobou súkna sa zaoberalo obyvateľstvo obcí Lešť, Dolný Tisovník, Cinobaňa, Málínek a Hradište. V šesťdesiatych rokoch 18. stor. vznikla v Haliči súkenka, prvá manufaktúra na Slovensku, ktorá pretrvala až do 20. stor. Rozšíreným remeslom bolo vďaka kvalitnej surovinovej základni aj hrnčiarstvo. Na pomedzí Novohradu a Malohontu sa nachádzalo začiatkom 20. stor. vyše 40 hrnčiarskych lokalít, čo je v rámci strednej Európy ojedinelé. Z Novohradu to boli : Halič, Stará Halič, Filákov, Divín, Gregorova Vieska, Kalinovo, Veľká Ves a samozrejme Poltár. Z Malohontskej strany to boli hlavne obce v Suchánskej doline – Pondelok, Veľká Suchá, Hrnčiarske Zalužany a Sušany. Hrnčiari tu pôsobili aktívne do polovice 60 rokov 20. stor. Hrnčiarske novohradské strediská zásobovali prostredníctvom vykupovačov tovaru z Brehov a Šiah trhy a jarmoky takmer na celom území Slovenska a Maďarska. Rozšírený bol aj výmenný obchod.

Podrečany a Divín boli známe výrobou hlinených fajok, okolie Krnej drevovýrobou a Divín pletením drevených sít.

V Novohrade výborne fungovali aj sklárne – najstaršia huta v Divíne a v 19. stor. vznikali vďaka vhodným surovinám na výrobu skla a drevu sklárske huty aj v Zlatne, Málinci, Kokave nad Rimavicou a Katarínskej Hute.

V severozápadnej časti Novohradu - Ábelová, Políchno, Madačka, Nedelište a južnejších obciach Červeňany, Veľký Lom, obidve Strehové, Šuľa a dva Tisovníky a Lešť, v izolácii a v pastiersko - roľníckom zamestnaní sa zachovalo najviac archaických prvkov v textile, v ľudovom odeve, i bytovom textile – kútne plachty a obrusy. Textil charakterizuje bežná farba – nebielené nite, prípadne kombinované s červenou a žltou a pevné husté spracovanie hrubších nití do jednoduchých vzorov.

1.3 ZPO Región Neogradiensis

Združenie založili mestá, obce a ďalšie inštitúcie z Novohradu za účelom rozvoja regiónu a cezhraničnej spolupráce. Spolu so „zrkadlovým“ maďarským združením, založeným župou Nógrad vzniklo euroregionálne združenie za účelom odstraňovania regionálnych dispartít v príhraničnej oblasti.

Prehlásenie o založení Euroregiónu Neogradiensis z.p.o. podpísali predstavitelia Novohradskej župy na maďarskej strane a predstavitelia okresov Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár na slovenskej strane v septembri 1999. Následne po prípravných prácach 25. Marca 2000 v Lučenci sa podpísala zakladacia listina. V roku 2001 bol schválený Program oblastného rozvoja na maďarskej strane euroregiónu a v roku 2002 Strategický plán rozvoja na slovenskej strane euroregiónu.

2 Pravidlá udeľovania značenia – kritériá pre výroby, služby a podujatia

Regionálne značenie produktov, služieb a podujatí sa zavádza v okolitých krajinách a postupne i na Slovensku, ako jedna z účinných metód podpory miestnej ekonomiky.

Práva a povinnosti súvisiace s právnou ochranou ochranných známk a konania vo veciach ochranných známk vo vzťahu k Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky stanovuje zákon 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, ktorý sa vykonáva Vyhláškou 567/2009 Z. z. Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Ochrannou známkou je akékoľvek označenie – grafické, slovné a farebné. Označenie tvoria najmä slová vrátane osobných mien, písmená, číslice, kresby, tvar tovaru alebo jeho obal, prípadne ich vzájomné kombinácie v rôznych farebných prevedeniach. Označenie má byť spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby.

Spoločné ciele pre všetky značky „regionálny produkt“ sú:

- zvyšovanie vedomia (medzi občanmi a všetkými zainteresovanými subjektmi v oblasti), že prírodné a kultúrne dedičstvo a remeslá môžu byť aktívnym faktorom regionálneho rozvoja;
- vytvorenie motivácie pre ľudí, aby žili/zostali v týchto oblastiach, a to podporou ekonomickej situácie;
- propagácia regiónu a jeho špecifik;
- zachovanie tradičných výrobkov, remesiel a pod.

Regionálna značka musí napĺňať nasledovné znaky:

- tradícia
- miestna surovina
- ručná práca
- jedinečnosť

Vzhľadom na rôznorodosť motívov súvisiacich s tradíciami Novohradu boli profesionálnym dizajnérom (Ing. Miroslavom Zrubákom) vytvorené návrhy v rôznych farebných variáciách.

Certifikačná komisia má právo zamietnuť udelenie značky výrobku alebo službe, ktoré sú v rozpore s cieľom značky, so stanovami združenia, odporuje morálnym a etickým zásadám, všeobecnému estetickému cíteniu alebo by mohol inak poškodiť dobré meno značky.

Aby boli výrobky, služby a podujatia ocertifikované ako „regionálny produkt NOVOHRAD“, musia splniť pravidlá, ktoré sú určené kritériami stanovenými osobitne pre výrobky a osobitne pre služby a podujatia.

Kritériá pre výrobky aj kritériá pre podujatia a služby sa delia na:

A. Výberové = základné, ktoré musí splniť každý záujemca o značenie

B. Bodovacie = záujemca o získanie značky musí získať aspoň stanovený minimálny počet bodov

Regionálna značka NOVOHRAD sa udeľuje pre:

výrobky

- remeselné (napr. drevo, kameň, keramika, sklo, kov, slama, textil, vlna, čipka, koža, a iné, ...)
- potraviny a poľnohospodárske produkty (napr. pekárenské, cukrárenské, zo záhrady, z farmy, mäsové, údenárske, výrobky z medu, nápoje alkoholické, nápoje nealkoholické, iné,...)
- prírodné produkty (napr. kvetiny, bylinky, huby, med, čaje, iné, ...)

služby

- ubytovacie služby (kaštieľ, penzión, ubytovanie na súkromí, chata, ubytovňa, a iné, ..., s výnimkou zariadení typu hotel)
- stravovacie služby (zariadenia rôznej kategórie bez obmedzenia typu)
- podujatia/zážitky alebo ich časti (folklór, gastronómia, šport, vzdelávacie kurzy, zážitky, iné .....)

Služby musia byť jedinečné alebo tradičné vo vzťahu k danému regiónu:

- Služby súvisiace s poskytovaním jedla, nápojov (stravovacie služby)
- Služby súvisiace s poskytovaním ubytovania (ubytovacie služby)

Výberové kritériá:

- subjekt pochádzajúci resp. pôsobiaci v regióne
- kvalifikačné predpoklady, resp. prax v príslušnom odvetví
- zaručenie štandardnej kvality výroby
- proces výroby nepoškodzuje prírodu

Bodovacie kritériá pre umeleckú tvorbu a remeslá:

- uprednostňovanie miestnych zdrojov, tradícií a dodávateľov pri výrobe

výrobku

- podiel ručnej práce vo výrobnom procese
- technológia, producent alebo odvetvie výroby tradičné - charakteristické pre región
- kvalitatívne a ďalšie charakteristiky produktu

Bodovacie kritériá pre výrobky:

uprednostňovanie miestnych zdrojov, tradícií a dodávateľov pri výrobe výrobku

- podiel ručnej práce vo výrobnom procese
- technológia, producent alebo odvetvie výroby tradičné - charakteristické pre región
- kvalitatívne a ďalšie charakteristiky produktu

Kritériá ako aj ich prípadné zmeny schvaľuje certifikačná komisia.

2.1. Kritériá pre výrobky

A. VÝBEROVÉ KRITÉRIÁ PRE VÝROBKY

1. Miestny subjekt

Remeselník, ľudový umelec, SHR, živnostník, ľudový výrobca, firma, organizácia so sídlom alebo s prevádzkou v regióne Novohrad – v rámci hraníc regiónu Novohrad.

Spôsob overenia: kópia živnostenského listu, kópia z Obchodného registra, kópia zakladateľskej listiny alebo štatútu, kópia výpisu z katastra nehnuteľností alebo nájomnej zmluvy.

2. Kvalifikácia pre príslušnú výrobu

Výrobcovia musia mať platný živnostenský list, výpis z OR alebo musia byť vedení v evidencii osvetových stredísk alebo múzeí pre danú výrobu.

Poľnohospodári musia mať živnostenský list alebo byť vedení v evidencii miestne príslušného obecného úradu ako SHR.

Pre fyzické osoby – neživnostníkov platí výnimka: preukáže svoju zručnosť osobne.

Spôsob overenia: kópia týchto dokumentov, osobné preverenie

TYP SUBJEKTU PRE

- *FO – podnikateľ zapísaný v Živnostenskom registri SR* - Živnostenský list,
- *FO – slobodné povolanie* - Výpis z príslušného registra – Štatistický úrad SR,
- *FO - SHR* - Osvedčenie o zápise do evidencie SHR,
- *FO - včelár* - Výpis z Centrálného registra včelstiev, doklad z Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy,
- *FO – nepodnikateľ, predaj z dvora – produkty živočíšneho pôvodu* - Doklad o registrácii na Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe,
- *FO – nepodnikateľ, predaj z dvora – produkty rastlinného pôvodu* - Výpis z katastra nehnuteľností, alebo nájomná zmluva dokladujúca miesto produkcie, Doklad o registrácii na Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe,
- *FO – nepodnikateľ, ľudový umelec, remeselník* - Doklad o zápise do evidencie Krajského osvetového strediska, alebo múzea, Čestné vyhlásenie,
- *FO - nepodnikateľ* - Čestné vyhlásenie, že nepodniká, Občiansky preukaz – adresa trvalého bydliska,
- *PO – podnikateľ zapísaný v OR SR* - Výpis z OR SR, Doklad o registrácii na Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe,
- *PO – neziskový subjekt (OZ, n.o., ZPO, obec..)* - Výpis z príslušného registra organizácií, Doklad o pridelení IČO, Stanovy/štatút/zakladateľská/zriaďovacia listina,
- *Pre fyzické osoby – neživnostník* - platí výnimka: svoju zručnosť preukazuje osobne.

3. Zaručenie štandardnej kvality výroby

Žiadateľ o udelenie značky zaručuje, že plní zákonné predpisy a normy pre danú prevádzku (hygienické a technické normy, bezpečnosť práce a pod.)

Spôsob overenia: čestné prehlásenie žiadateľa

4. Proces výroby nepoškodzuje prírodu

Žiadateľ pri svojej podnikateľskej činnosti nepoškodzuje životné prostredie ani jeho zložky nad mieru stanovenú platnými právnymi predpismi a podľa svojich technických a finančných možností dodržiava zásady šetrnosti voči životnému prostrediu, najmä:

- šetrné nakladanie s vodou;
- šetrné nakladanie s energiou;
- odpady – minimalizácia odpadov a obalov, dôsledné triedenie odpadov;

- materiál, suroviny – preferencia znovu využiteľných, recyklovateľných a recyklovaných materiálov, využívanie miestnych surovín, minimalizácia nakladania s nebezpečnými látkami a ich riadne zneškodňovanie;
- poľnohospodári – minimalizácia chemických prípravkov (hnojív, pesticídov a pod.), etické zachádzanie so zvieratami;
- voči žiadateľovi nie je vedené konanie zo strany Slovenskej inšpekcie životného prostredia.

Výrobok ani jeho obal nepoškodzujú životné prostredie, jeho zložky ani zdravie ľudí nad mieru stanovenú platnými právnymi predpismi, a to v žiadnej fáze svojho životného cyklu (výroba, používanie, likvidácia) a podľa technických a ekonomických možností spĺňajú (alebo budú v budúcnosti spĺňať) zásady šetrnosti voči životnému prostrediu:

- *materiál* – prednostne z recyklovaných, recyklovateľných alebo znovu použiteľných materiálov, biologicky odbúrateľných, prednostne z miestnych surovín, minimalizácia nebezpečných látok;
- *obal* – environmentálne vhodný, pokiaľ možno vratný alebo recyklovateľný;
- *charakter výrobku* – výrobok nie je svojim charakterom nešetrný voči životnému prostrediu alebo ľudskému zdraviu, výrobok nie je určený na jedno použitie (v zmysle alternatívy k podobným výrobkom s dlhodobým využitím).

Spôsob overenia: *čestné prehlásenie žiadateľa, certifikačná komisia posúdi plnenie zásad šetrnosti, v prípade pochybností je nutné overenie skutočností priamo na mieste*

B. BODOVACIE KRITÉRIÁ PRE VÝROBKY

Výrobok musí byť jedinečný vo vzťahu k danému regiónu. Toto kritérium je možné splniť dosiahnutím najmenej 12 bodov z celkového súčtu bodov získaných v nasledujúcich piatich subkritériách :

1. Tradičný Novohradský výrobok

Výrobok, výrobná technológia alebo firma existuje v regióne Novohrad

5 a menej rokov	Body	0
6 - 10 rokov	Body	1
11 – 20 rokov	Body	2
21 – 50 rokov	Body	3
51 – 100 rokov	Body	4
Viac než 100 rokov	Body	5

Tradícia sa môže týkať buď daného konkrétneho výrobku, výrobných technológií (aj keď samotný výrobok už môže byť nový) alebo firmy (pôsobí v regióne uvedenú dobu aj keď výrobky alebo technológie môžu byť nové).

Spôsob overenia: písomný dokument alebo historický prameň, ktorý dokazuje existenciu výroby, technológií alebo firmy.

2. Produkt z miestnych surovín

Výrobok je vyrobený aspoň čiastočne z miestnych surovín, teda surovín pochádzajúcich z územia regiónu Novohrad. Suroviny uvedené ako miestne nesmú byť nikdy nahradzované inými surovinami.

Výrobok obsahuje:

Menej než 10% miestnych surovín	Body	0
Aspoň 20% miestnych surovín	Body	1
Aspoň 40% miestnych surovín	Body	2
Aspoň 60% miestnych surovín	Body	3
Aspoň 80 % miestnych surovín	Body	4
Iba miestne suroviny (takmer alebo úplných 100 %)	Body	5

Percentuálne zastúpenie sa môže týkať hmotnosti výrobku, objemu, počtu jednotlivých súčastí a pod., záleží na charaktere výrobku, do hodnotenia nie je zahrnutý obal výrobku. Do výpočtu sa nezahrňujú nevyhnutné vedľajšie prísady, ktoré nie je možné v danom regióne získať (napr. soľ). Určité potraviny a produkty musia v tejto časti získať 5 bodov, teda splniť 100 % zastúpenia miestnych surovín. Ide napr. o: med, mlieko, vajcia, minerálnu vodu, byliny, lesné plody.

Spôsob overenia: popis výrobku a zoznamu použitých surovín s udaním miesta pôvodu; certifikačná komisia posúdi percentuálne zastúpenie.

3. Ručná / remeselná práca

Výrobok je vyrábaný aspoň čiastočne ručne. Pod pojmom ručná práca sa tu rozumie to, že remeselník vnáša do každého výrobku vlastnú osobitosť – každý kus je originál. Pri takejto výrobe teda môže remeselník používať najrôznejšie nástroje a prístroje (napr. aj s elektrickým pohonom), pokiaľ výsledný produkt závisí na jeho remeselnej zručnosti.

Medzi výrobnými postupmi ja nasledujúci podiel ručnej práce:

0 % plne automatizovaná výroba	Body	0
Do 20 %	Body	1
Do 50 %	Body	2
Do 70 %	Body	3
Do 95 %	Body	4
(takmer 100 %)	Body	5

Uvedené percentá vyjadrujú podiel doby, počas ktorej sa výrobca osobne (fyzicky) a priamo podieľa na procese výroby daného výrobku. Do celkového trvania výroby sa nezapočítava doba, kedy je výrobok v klude a pracuje „sám“ (napr. doba chladnutia, uležania, tuhnutia a pod.).

Spôsob overenia: popis výrobného postupu; certifikačná komisia posúdi podiel ručnej/remeselnej práce

4. Výnimočná kvalita – výrobok výrazne reprezentujúci región

Výrobok svojou kvalitou alebo inými výnimočnými vlastnosťami dobre reprezentuje región v rámci celej Slovenskej republiky alebo aj v zahraničí:

Výrobok má „iba“ štandardnú kvalitu	Body	0
Výrobok sa predáva aj mimo regiónu	Body	1
Výrobok sa predáva v zahraničí	Body	2
Výrobok získal ocenenie pre svoju kvalitu či inováciu, alebo šetrnosť voči životnému prostrediu alebo iné certifikáty	Body	3

Spôsob overenia: kópie certifikátov alebo zoznam odberateľov vrátane kontaktov

5. Výrobok s hlavným motívom regiónu Novohrad/ výrobok špecifický pre región Novohrad

Dielo s motívom/Výrobok svojím vzhľadom (obsahom, obalom) reprezentuje priamo región Novohrad:

Motív/ Výrobok vôbec nesúvisí s regiónom	Body	0
Motív/ Výrobok súvisí s regiónom, ale motív je všeobecný (príroda, zvieratá, dom, ...)	Body	1
Motív/Výrobok súvisí s niečím charakteristickým pre región (hrozno, med, ...)	Body	2
Motív/Výrobok je typický pre región a nikde inde sa nevyskytuje/nevyrába	Body	3
Motív/Výrobok je typický pre región a nikde inde sa nevyskytuje/nevyrába a navyše nesie v názve označenie „Novohrad“, „novohradský“ príp. miestny názov	Body	4
Motív/Výrobok je typický pre región a nikde inde sa nevyskytuje/nevyrába nesie v názve označenie „Novohrad“, „novohradský“, príp. miestny názov a na obale je zobrazený motív priamo z regiónu	Body	5

Spôsob overenia: vzorka, fotografia

2.2 Kritéria pre služby

Služby musia byť jedinečné alebo tradičné vo vzťahu k danému regiónu:

- služby súvisiace s poskytovaním jedla, nápojov,
- služby súvisiace s poskytovaním ubytovania,
- služby súvisiace s organizovaním kultúrnych podujatí.

A. VÝBEROVÉ KRITÉRIÁ PRESLUŽBY

1. Miestny subjekt – spoločné pre všetky služby

Fyzická osoba, právnická osoba (podnikateľský subjekt, nepodnikateľský subjekt, obec) so sídlom alebo s prevádzkou v regióne Novohrad – v rámci hraníc regiónu Novohrad.

Spôsob overenia: kópia živnostenského listu, kópia z Obchodného registra, kópia zakladateľskej listiny alebo štatútu

2. Kvalifikácia pre príslušnú službu – spoločné pre všetky služby

Poskytovateľ musí mať platné oprávnenie na poskytovanie danej služby.

Spôsob overenia: kópia živnostenského listu, kópia z Obchodného registra, kópia zakladateľskej listiny alebo štatútu

1. Zaručenie štandardnej kvality služieb – platí pre ubytovanie a stravovanie

Žiadateľ o udelenie značky zaručuje, že plní zákonné predpisy a normy pre danú prevádzku (hygienické a technické normy, bezpečnosť práce a pod.).

Spôsob overenia: čestné prehlásenie žiadateľa, predloženie základných dokumentov dokladujúcich bezproblémovú prevádzku (napríklad posudok RÚVZ, požiarnej knihy, revízia elektrických a plynových spotrebičov, ...)

2. Regionálna podstata podujatia – pre služby charakteru podujatia

Kultúrne podujatia musia byť organizované v regióne Novohrad a musia byť s regiónom spojené či už tradíciou alebo propagáciou regiónu – zvykov, tradícií, výrobkov, remesiel, kultúrnych pamiatok a prírodných zaujímavostí a pod..

Spôsob overenia: predloženie písomného dokumentu alebo historického prameňa, ktorý dokazuje tradičné spojenie podujatia s regiónom. V prípade kultúrnych vystúpení záujemca predloží kultúrny program, v prípade jarmokov organizátor predloží zoznam tradičných remeselníkov pochádzajúcich z regiónu alebo výrobkov pochádzajúcich z regiónu, ktoré budú na podujatí zastúpené

B. BODOVACIE KRITÉRIA

Osobitne delené pre stravovanie a ubytovanie a osobitne delené pre podujatia.

B.1 Ubytovanie a stravovanie

Služba musí byť jedinečná vo vzťahu k danému regiónu. Toto kritérium je možné splniť dosiahnutím najmenej 55 bodov z celkového súčtu bodov získaných v nasledujúcich štyroch subkritériách :

1. Kvalita poskytovaných služieb z pohľadu spokojnosti zákazníka – ubytovanie a stravovanie

Komisia posudzuje:

čistotu a upravenosť v zariadení, funkčnosť vybavenia	Body	0 - 5
chovanie a upravenosť personálu	Body	0 - 5
jazyková vybavenosť na úrovni zodpovedajúcej charakteru daného ubytovacieho/stravovacieho zariadenia	Body	0 - 5

či zodpovedá deklarovaný štandard/kategória zariadenia skutočnej ponuke a nedochádza ku klamaniu zákazníka (propagácia verzus realita)	Body	0 - 5
znalosť regiónu – personál, ponuka programu	Body	0 - 5
Celkom	Body max	25

Spôsob overenia: posúdenie komisie na mieste (z hľadiska spokojnosti zákazníka)

2. Šetrnosť k prírode – ubytovanie a stravovanie

2.a) ubytovanie

Energetická úspornosť objektu (využitie OZE, úsporné žiarovky, zateplenie,...)	Body	0 - 5
Odpadové hospodárstvo (kompostovanie, triedenie odpadu,...)	Body	0 - 5
Informácie pre hostí o šetrnom chovaní (napr. triedenie odpadu, výmena osušiek a posteľného prádla, zhasínanie svetiel atď.)	Body	0 - 5
Výrobky na jedno použitie sú hosťom poskytované len v nevyhnutných prípadoch (kozmetické prípravky, potraviny v minibaleniach,...)	Body	0 - 5
Používanie ekologických pracích, čistiacich a dezinfekčných prostriedkov	Body	0 - 5
Celkom	Body max	25

2.b) stravovanie

Energetická úspornosť objektu (využitie OZE, úsporné žiarovky, zateplenie,...)	Body	0 - 5
Odpadové hospodárstvo (kompostovanie, triedenie odpadu,...)	Body	0 - 5
Využívanie odpadu z kuchyne (napr. pre kŕmenie hosp. zvierat, kompostovanie,...)	Body	0 - 5
Výrobky na jedno použitie sú hosťom poskytované len v nevyhnutných prípadoch (potraviny v minibaleniach, plastové taniere, príbory, poháre,...)	Body	0 - 5
Používanie ekologických pracích, čistiacich a dezinfekčných prostriedkov	Body	0 - 5
Celkom	Body max	25

Spôsob overenia: posúdenie komisie na mieste

3. Jedinečnosť spojená s regiónom – ubytovanie a stravovanie

Poskytovaná služba musí byť jedinečná vo vzťahu k regiónu Novohrad.

3.a) Ubytovanie

Budova ubytovacieho zariadenia nesmie narúšať krajinný ráz v okolí, resp. architektonický ráz v intraviláne	Body	0 - 5
Okolie ubytovacieho zariadenia nesmie narúšať krajinný ráz v okolí, resp. architektonický ráz v intraviláne (napr. nevhodnou výsadbou nepôvodnými drevinami, veľkými betónovými plochami atď.)	Body	0 - 5
Vnútorne vybavenie ubytovacieho zariadenia používa miestne prvky	Body	0 - 5
Zariadenie poskytuje informácie o regióne	Body	0 - 5
Ubytovacie zariadenie informuje zákazníkov o značke „regionálny produkt NOVOHRAD“, prípadne takéto produkty priamo v zariadení predáva	Body	0 - 5
Celkom	Body max	25

3.b) Stravovanie

Budova stravovacieho zariadenia nesmie narúšať krajinný ráz v okolí, resp. architektonický ráz v intraviláne	Body	0 - 5
Okolie stravovacieho zariadenia nesmie narúšať krajinný ráz v okolí, resp. architektonický ráz v intraviláne	Body	0 - 5
Vnútorne vybavenie stravovacieho zariadenia používa miestne prvky	Body	0 - 5
Poskytovanie informácií o regióne	Body	0 - 5
Stravovacie zariadenie: musí mať min. pomer tradičných jedál k bežným jedlám v ponuke 80:20	Body	0 - 5
Celkom	Body max	25

Spôsob overenia: posúdenie komisie na mieste

4. Ďalšie nepovinné kritériá

Informácie o regióne na webe prevádzkovateľa služby	Body	0 - 5
Zariadenie ponúka regionálne aktivity pre zákazníkov	Body	0 - 5
Podpora výrobkov s označením Regionálny produkt NOVOHRAD (napr. pri príprave jedál)	Body	0 - 5
Bezbariérové prostredie	Body	0 - 5
Prostredie pre rodiny s deťmi (detské sedačky, detský kútik a pod.)	Body	0 - 5
Celkom	Body max	25

Spôsob overenia: posúdenie komisie na mieste

B.2 Podujatia

Podujatie musí byť jedinečné vo vzťahu k danému regiónu. Toto kritérium je možné splniť dosiahnutím najmenej 70 bodov z celkového možného počtu bodov.

Podujatie má v regióne tradíciu – nad 5 rokov	Body	5
Podujatie má v regióne tradíciu – nad 10 rokov	Body	10
Podujatie má v regióne tradíciu – nad 15 rokov	Body	15
Význam podujatia – iba regionálny (BB kraj)	Body	5
Význam podujatia - nadregionálny (Slovensko)	Body	10
Význam podujatia – cezhraničný	Body	15
Na podujatí budú prezentované tradičné remeslá Novohradu	Body	0 - 5
Na podujatí budú prezentované tradičné výrobky Novohradu	Body	0 - 5
Na podujatí bude prezentovaný tradičný folklór Novohradu	Body	0 - 5
Podujatie je pre dané mesto / dedinu špecifické (napr. Folklórny festival v Lučenci, ...)	Body	10
Zapojenie miestnych ľudí a organizácií do prípravy podujatia	Body	0 -15
Celkom	Body max	100

Spôsob overenia: posúdenie komisie na mieste

3. Proces udeľovania značenia

Združenie právnických osôb Región Neogradiensis (ďalej len Region Neogradiensis, z.p.o.) je zodpovedné za udeľovanie a odnímanie práv na užívanie značky producentom, zaisťuje komunikáciu a poskytovanie informácií užívateľom značky a novým záujemcom. Zverejňuje na webových stránkach projektu aktuálne znenie pravidiel a kritérií pre udeľovanie značky a tiež zoznam udelených a odňatých certifikátov, ktorých evidenciu vedie. Zaisťuje kontrolu plnenia zásad a kritérií pre udeľovanie a užívanie značky a kritérií pre jej udeľovanie a užívanie. Valné zhromaždenie združenia je odvolacím orgánom pre rozhodnutie Komisie pre udeľovanie značky.

3.1 Zodpovednosti/ Kompetencie

Koordinátor regionálneho značenia

- má zodpovednosť za udeľovanie a odnímanie práv na užívanie značky,
- zaisťuje komunikáciu a poskytovanie informácií užívateľom značky a novým záujemcom,
- zverejňuje na web stránke aktuálne informácie, dokumenty (pravidlá a kritériá pre udeľovanie značky), zoznam udelených a odňatých certifikátov,
- zabezpečuje propagáciu certifikovaných výrobcov,
- zodpovedá za jednotnú formu propagácie všetkých certifikovaných výrobcov,
- zaisťuje kontrolu plnenia zásad a kritérií pre udeľovanie a užívanie značky a kritérií pre užívanie,
- úlohou regionálneho koordinátora značenia je vytvorenie hodnotiacej komisie, ktorá bude schvaľovať pridelenie značky pre poskytovateľa služieb a organizátora podujatí.

3.2 Certifikačná komisia

Certifikačnú komisiu menuje predseda/predsedička združenia Región Neogradiensis z. p. o.. Komisia má 7 stálych členov a 2 externých členov – odborníkov podľa zamerania aktuálnej výzvy. Komisia je uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých jej členov. Funkčné obdobie komisie je 2 roky.

Členmi komisie môžu byť miestne authority, starostovia obcí z regiónu, zástupcovia kultúrnej obce, zástupcovia remeselných cechov, výrobcov alebo združení (napr. zaoberajúce sa rozvojom cestovného ruchu).

Na to, aby výrobok, služba alebo podujatie mohlo používať označenie „regionálny produkt NOVOHRAD“, musí byť schválený nadpolovičnou väčšinou

členov komisie.

3.3 Prihlasovanie regionálnych výrobcov

Držiteľom osvedčenia pre užívanie značky môže byť právnická i fyzická osoba. Osvedčenie bude udelené, ak výrobok, služba alebo podujatie aj jeho výrobca a poskytovateľ splní kritéria pre udelenie značky. Komisia pre udeľovanie značky môže odmietnuť udelenie produktu, ktorý je v rozpore s cieľom značky, so stanovami združenia, odporuje morálnym a etickým zásadám, všeobecnému estetickému cíteniu alebo by mohol inak poškodiť dobré meno značky.

Záujemca o užívanie značky (výrobca, producent) získa všetky potrebné informácie a formuláre na webovom sídle koordinátora značky. Formuláre vyplní a odovzdá združeniu spoločne so vzorkou výrobku (ak to bude možné), prípadne Komisii iným vhodným spôsobom svoj produkt zdokumentuje (fotografie, video, film, popis a pod.), a to najneskôr 14 dní pred dátumom zasadnutia Komisie pre udelenie značky. Vzorka výrobku bude na požiadanie výrobcu vrátená. V prípade, že nie je možné predložiť vzorku výrobku Komisii pre udeľovanie značky, alebo nastanú pochybnosti o kvalite predloženého výrobku, bude výrobok posúdený povereným členom Komisie pre udelenie značky priamo na mieste u výrobcu. Výrobca umožní prístup hodnotiteľa do prevádzkarne za podmienky zaistenia dôvernosti zistených informácií.

Koordinátor regionálnej značky NOVOHRAD skontroluje formálnu správnosť a úplnosť vyplnenej žiadosti a prípadne požiadava záujemcu o jej doplnenie najneskôr do 7 dní po jej obdržaní. Žiadosť sa podáva pre konkrétny výrobok alebo jednotne definovanú skupinu výrobkov, kde všetky výrobky zhodne plnia kritériá uvedené v žiadosti.

Kontrolu plnenia certifikačných kritérií a zásad (napr. riadne označenie certifikovaného zariadenia (služby, kvalita ponúkaných služieb, a pod.) vykonáva osoba poverená Komisiou (týmto poverením sa musí preukázať). Užívateľ značky je povinný s touto osobou spolupracovať a poskytnúť jej na nahliadnutie potrebné dokumenty alebo umožniť prístup do prevádzkarne. Z kontroly bude vykonaný zápis. Všetky skutočnosti zistené pri kontrole budú považované za dôverné a budú použité len na účely certifikácie výrobkov; Komisia bude postupovať v súlade so zákonom O ochrane osobných údajov

3.4 Proces posúdenia súladu s podmienkami pre udelenie značky

Komisia sa stretáva minimálne 1 x do roka v zmysle vyhlásenej výzvy, podľa potreby je však možné zvolať zasadnutie komisie aj mimo plánovanej výzvy a termín výzvy prispôbiť potrebám vyplývajúcim z obsahu žiadostí.

Koordinátor regionálneho značenia NOVOHRAD pre komisiu pripraví zoznam záujemcov pre značenie, ktorí splnili formálne podmienky (dodali dotazník, výrobok, ...) a zabezpečí podklady pre jednotlivých členov hodnotiacej komisie (distribúciu materiálov navrhujeme v elektronickej forme). V prípade kladného rozhodnutia vo veci udelenia osvedčenia upovedomí združenie žiadateľa o výsledku do 14 dní od zasadnutia komisie. V prípade záporného rozhodnutia vo veci udelenia osvedčenia upovedomí združenie žiadateľa o výsledku do 14 dní od zasadnutia komisie a oznámi mu dôvody zamietnutia žiadosti. Proti rozhodnutiu sa môže výrobca do 14 dní odvolať. Všetky údaje uvedené v žiadosti budú považované za dôverné a budú použité iba na účely posudzovania v rámci procesu rozhodovania o udeľovaní značky; združenie i komisia budú postupovať v súlade so zákonom 122/2013 Zb. o ochrane osobných údajov a so zákonom č. 241/2001 Zb. o ochrane utajovaných skutočností (v znení platných noviel týchto zákonov). Na udelenie značky nie je právny nárok.

Proces udeľovania osvedčenia pre ubytovacie a stravovacie služby sa vo všeobecnosti riadi pravidlami uvedenými vyššie, avšak niektoré certifikačné kritériá sú platné len pre ubytovacie alebo len pre stravovacie služby. Pokiaľ zariadenie poskytuje zároveň ubytovacie aj stravovacie služby (verejná reštaurácia) musí celé zariadenie spĺňať kritériá pre obidva typy služieb. Poskytovateľ si môže vybrať či bude žiadať o jedno spoločné osvedčenie alebo bude žiadať o značku zvlášť pre ubytovacie služby a zvlášť pre reštauráciu (dva poplatky). Žiadateľ musí komisii poskytnúť súčinnosť a umožniť prístup do prevádzkových priestorov zariadenia (napr. kuchyňa). Z návštevy komisie bude vyhotovená písomná správa, ktorá bude prerokovaná na najbližšom zasadnutí komisie, ktorá rozhodne o udelení alebo neudelení osvedčenia.²

3.5 Užívanie značky a kontrola dodržiavania zásad používania značky

Právo na užívanie značky (osvedčenie) je neprenosné a nepredajné. Osvedčenie platí 2 roky od dátumu vystavenia. V dobe platnosti osvedčenia garantuje výrobca (poskytovateľ) nepretržité plnenie kritérií, ktoré uviedol v žiadosti a je povinný hlásiť bez odkladu Regiónu Neogradiensis, z. p. o. akékoľvek zmeny skutočností uvedených v žiadosti, a to písomne. Výrobca zaistí, aby certifikovaný výrobok bol predávaný poriadne označený, a to jedným z týchto spôsobov:

- začlenením značky (loga) do etikety alebo na obal výrobku na základe grafického manuálu
- označením produktu (alebo jeho obalu) samolepkou alebo visačkou so značkou
- v prípade výrobkov, ktoré sa nedajú jednotlivo značiť (napr. pečivo),

² Proces udeľovania osvedčenia pre ubytovacie a stravovacie služby je zapracovaný do osobitného dokumentu.

budú spôsob a podmienky značenia ustanovené individuálne po dohode združenia s výrobcom, napr. označením predajného pultu či regálu a podobne

- v prípade poskytnutia služby certifikované ubytovacie alebo stravovacie zariadenie označí budovu na viditeľnom mieste zvonku tabuľou s logom značky

Držiteľ osvedčenia môže používať značku tiež ďalšími spôsobmi, napr. na hlavičkovom papieri, reklamných a propagačných materiáloch, vizitkách, webových stránkach a pod. Pri použití spojenom s prezentáciou výrobkov musí byť vždy jasné, pre ktorý výrobok (výrobky) značka platí (okrem prípadov, keď výrobca produkuje iba výrobky, ktorým bolo osvedčenie udelené). Pre všetky spôsoby používania značky je výrobca, producent a poskytovateľ povinný postupovať v súlade s dizajn manuálom.

Kontrolu dodržiavania kritérií pre udeľovanie značky a zásad (napr. riadne označenie výrobkov) realizuje osoba poverená združením - hodnotiteľ. Užívateľ značky je povinný s touto osobou spolupracovať a poskytnúť jej na nahliadnutie potrebné dokumenty alebo umožniť prístup do prevádzkarne. Z každej realizovanej kontroly bude vypracovaný zápis. Všetky skutočnosti zistené pri kontrole budú považované za dôverné a budú použité len na účely certifikácie výrobkov, služieb a podujatí; združenie bude postupovať v súlade so zákonom 122/2013 Zb. o ochrane osobných údajov a so zákonom č. 241/2001 Zb. o ochrane utajovaných skutočností (v znení platných noviel týchto zákonov).

3. 6 Poplatky za udelenie a užívanie značky

1. Registračný poplatok

Za udelenie značky zaplatí **výrobca - podnikateľ registračný poplatok vo výške 25 eur (pre výrobky) alebo 50 eur (pre služby)**, fyzická osoba – neživnostník zaplatí poplatok vo výške 10 eur (pre výrobky). Poplatok je určený na čiastočné pokrytie nákladov spojených s administráciou a posudzovaním žiadosti a udelením značky.

Pokiaľ je výrobca - podnikateľ už držiteľom certifikátu a žiada o nový certifikát (pre iný svoj výrobok, resp. službu alebo pred uplynutím platnosti certifikátu), **poplatok sa znižuje na 12,50 eur (pre výrobky) alebo 25 eur (pre služby)**, poplatok pre fyzickú osobu - neživnostníka je 5 eur.

Poplatok je uhradený pri odovzdaní certifikátu a je príjmom Regiónu Neogradiensis, z. p. o. pre účely implementácie regionálnej značky NOVODRAD.

2. Poplatok za užívanie značky

Pre čiastočné pokrytie nákladov na propagáciu a prezentáciu značky hradia jej užívatelia ročný poplatok za užívanie značky vo výške:

- Podnikateľské subjekty, obce, neziskové organizácie - 20 eur
- Fyzické osoby - neživnostníci - 5 eur

Poplatok je hradený bezhotovostne, vždy v plnej výške k 31.3. bežného roku bez ohľadu na dátum vystavenia certifikátu. Poplatok je príjmom združenia pre potreby implementácie regionálneho značenia.

Koordinátor regionálneho značenia NOVOHRAD je povinný použiť členského príspevku raz ročne zúčtovať formou ročnej správy o vyúčtovaní.

3.7 Postup pri porušení zásad

Koordinátor musí zabezpečovať priebežne kontrolu certifikovaných výrobcov a poskytovateľov, značka nebude pridelená automaticky a koordinátor musí sledovať plnenie kritérií výberu. Všetky spôsoby používania značky musia byť v súlade s Dizajn manuálom, v prípade špecifických prípadov bude návrh riešený individuálne po konzultácii s koordinátorom regionálneho značenia.

Pri zistení porušenia zásad alebo kritérií stanovených pre udelenie značky vyzve koordinátor užívateľa na nápravu v stanovenej lehote, alebo rozhodne o odobraní osvedčenia. Rozhodnutie o odobraní osvedčenia potvrdí komisia na najbližšom zasadnutí. Detailný postup bude riešený v zmluve s výrobcom. Po odobratí osvedčenia zaniká právo na užívanie značky, užívateľ nemá nárok na vrátenie zaplatených poplatkov.

Pri neoprávnenom použití značky bude postupované súdnou cestou, alebo bude dohodou obidvoch strán stanovený rozhodca (arbiter), ktorého rozhodnutie sú obe strany povinné rešpektovať.

3.8 Propagácia značky

Formy propagácie:

- vypracovanie jednotnej marketingovej stratégie: dokument, ktorý presne popíše jednotlivé kroky marketingu,
- prezentácia v médiách na regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni: regionálny týždenník, celoštátne denníky, rozhlas a televízia, spoločná prezentácia certifikovaných výrobcov v rámci jarmokov a trhov doma aj v zahraničí,
- vytvorenie katalógu výrobkov a jeho pravidelná aktualizácia,
- do budúcnosti spoločná propagácia v rámci BB kraja a pod.,
- vytvorenie informačného letáku, a ďalších tlačených informačných materiálov,

- webová prezentácia,
- každé predajné miesto má byť označené min. zalaminovaným certifikátom a informačnou tabuľou, umiestnenou na objekte v mieste výroby alebo v mieste poskytovania služby, prípadne v mieste organizovania podujatia,
- je možné užívanie značky ďalšími subjektmi na základe individuálnej dohody s koordinátorom, napr. TESCO, COOP Jednota zabezpečí jeden pult pre výrobky s regionálnou značkou,

Predajné miesta

Miesta predaja certifikovaných výrobkov môžu niesť špeciálne označenie s logom značky a textom v zmysle „Tu predávame tradičné výrobky z regiónu Novohrad“. Právo získať takéto označenie budú mať predajné miesta, ktoré splňujú tieto podmienky:

- malé alebo stredné obchody (kamenné, informačné centrá, múzeá, predaj v hoteloch alebo priamo u výrobcu a pod.),
- garancia predaja certifikovaných výrobkov: predaj certifikovaných výrobkov minimálne od piatich výrobcov, alebo predaj prevažne (viac ako 50 %) certifikovaných výrobkov, alebo predaj priamo u výrobcu,
- informácie o výrobkoch: pre zákazníkov sú k dispozícii informácie o výrobku, o známke a producentoch certifikovaných výrobkov (katalóg výrobkov),
- odlíšenie certifikovaných výrobkov: priamo v predajni je podľa možností špeciálne označené miesto (regál, box, miesto na pulte a pod.) s certifikovanými výrobkami,
- miestne obchody: predajné miesto sa nachádza na území obcí, ktoré svojím katastrom zasahujú do vymedzeného územia Novohrad,
- iné obchody: označenie môže získať aj obchod predávajúci výrobky nesúce regionálnu značku mimo územia Novohrad.

Užívanie značky ďalšími subjektmi

Značku môžu používať na základe zmluvy s regionálnym koordinátorom aj ďalšie subjekty (inštitúcie štátnej správy, samosprávy, mimovládne organizácie a pod.) sídliace v regióne, ktoré tak môžu podporiť jej propagáciu alebo dobré meno. Značka môže byť v tomto prípade umiestnená na informačných a propagačných materiáloch subjektu, na internetových stránkach (s hypertextovým odkazom na oficiálne stránky združenia), hlavičkových papieroch a pod., a to so sprievodným textom: „Podporujeme tradičné výrobky z regiónu Novohrad“.

O možnosti a podmienkach užívania značky bude rokovať koordinátor regionálneho značenia Novohrad s každým subjektom individuálne.

4 Záverečné ustanovenia

Tieto zásady nadobúdajú účinnosť dňa 07. 03. 2018. Prípadné zmeny zásad a certifikačných kritérií môžu byť vykonané po dohode Výkonným orgánom Region Neogradiensis, z. p. o. na základe odporúčania Certifikačnej komisie.

Zdroje

Región Neogradiensis. 2017. ANALÝZA VÝROBCOV PRODUKTOV A POSKYTOVATEĽOV SLUŽIEB. Regionálny produkt Novohradu

Regionálne enviromentálne centrum. VYTVORENIE REGIONÁLNEJ ZNAČKY PRODUKTOV A SLUŽIEB PRE REGIÓN HONT

OZ Zlatá cesta. 2014. Metodické usmernenie pre udeľovanie a používanie regionálnej značky HONT pre služby ubytovacie a/alebo stravovacie a podujatia.

System udeľovania a užívania regionálnej značky. Regionálny produkt NITRAVA, 2016.

Zákon 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, ktorý sa vykonáva Vyhláškou 567/2009 Z. z. Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

www.bbsk.sk